

Sektori Energjetik i Kosovës

Struktura, Zhvillimet aktuale, dhe Varfëria Energjetike

Shend Blaku, Menaxher i Projekteve EXBATT
Profesionist i Zgjidhjeve për ruajtjen e Energjisë (Energy Storage)
Këshilltar për Varfërinë Energjetike

Epoka e AI dhe e Energjisë

“”

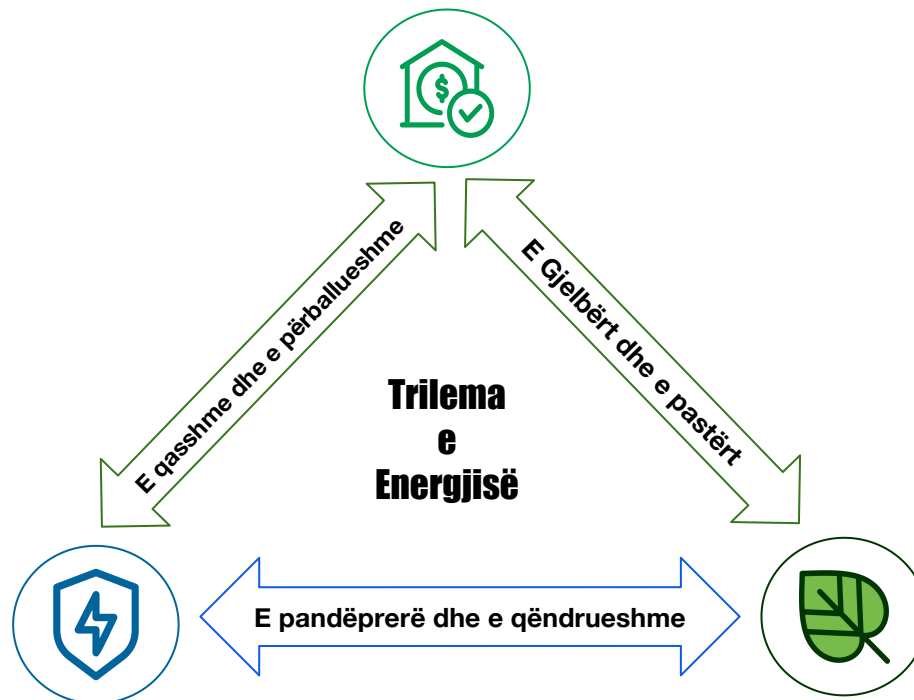
Tri profesionet që do i mbijetojnë
Inteligjencës Artificiale janë
Programerët /Arkitektët e AI, Biologët,
dhe Ekspertë/et e Energjisë

Bill Gates
Microsoft

Parimet (e mia) për të Kuptuar Energjinë

- #1: Energjia është e padukshme – derisa të mungojë ose të shtrenjëtohet.
- #2: Ekspertizë (të plotë) në sektorin energjetik?
- #3: Shumë më shumë se vetëm një çështje teknike.
- #4: Nuk guxon të jesh i pa-informuar.
- #5: Veprimtari ku rrjetëzimi është i domosdoshëm

Energji e lirë, e pastër, dhe e sigurtë – mund ti kesh dy, por rrallë të tria.

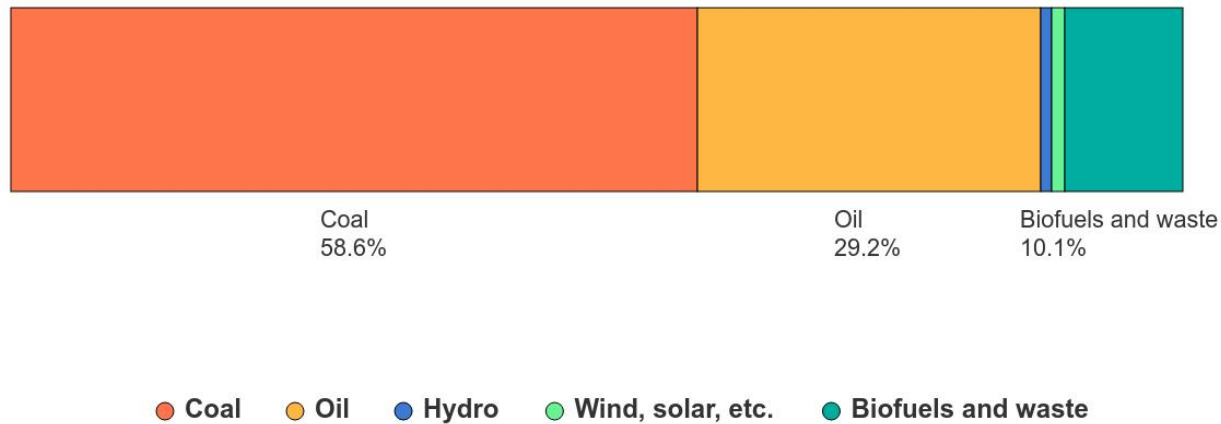

slido

Cila fjalë ju vjen ndërmend kur flitet për energjinë në Kosovë?

Pasqyra Energjetike (Energy Mix)

Total energy supply, Kosovo, 2022

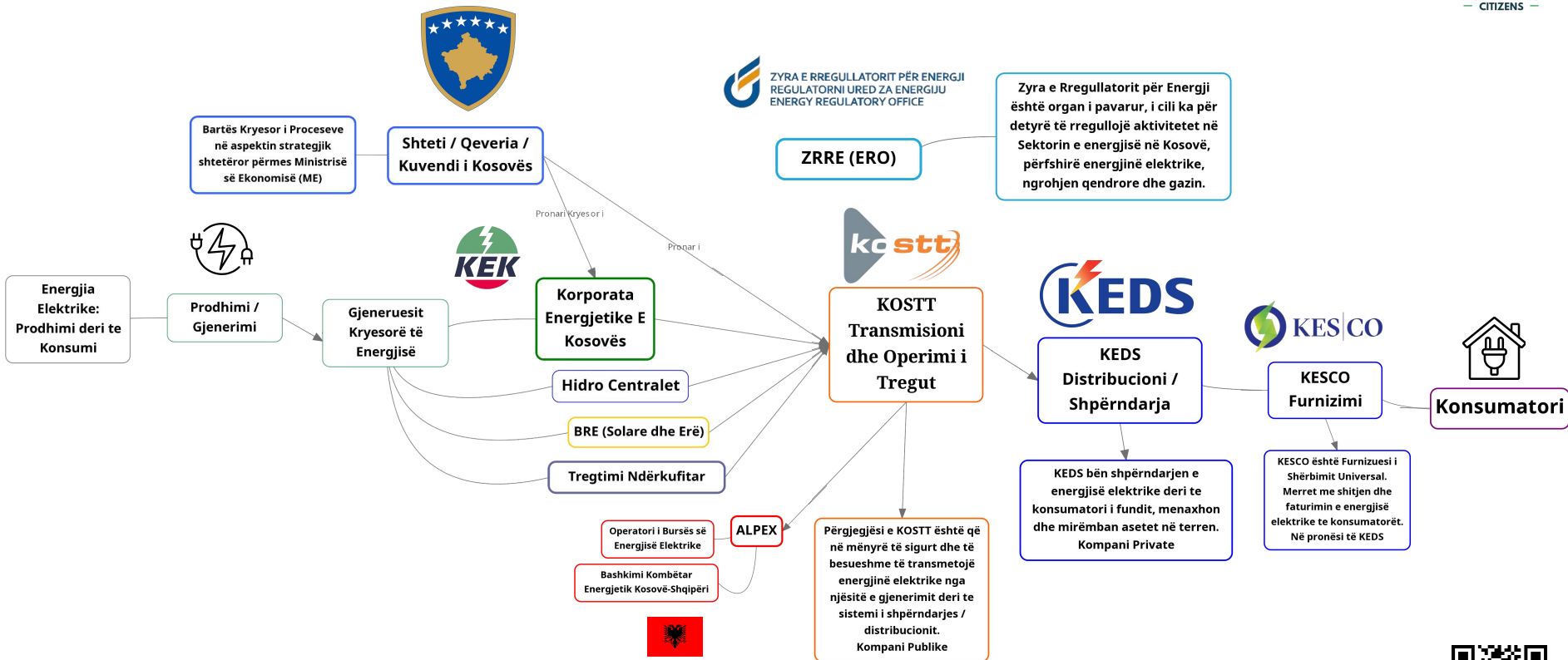

Source: International Energy Agency. Licence: CC BY 4.0

Energjia nuk ka të bëjë vetëm me elektricitet.

Skemë Konceptuale e Sistemit Energjetik të Kosovës

Co-funded by
the European Union

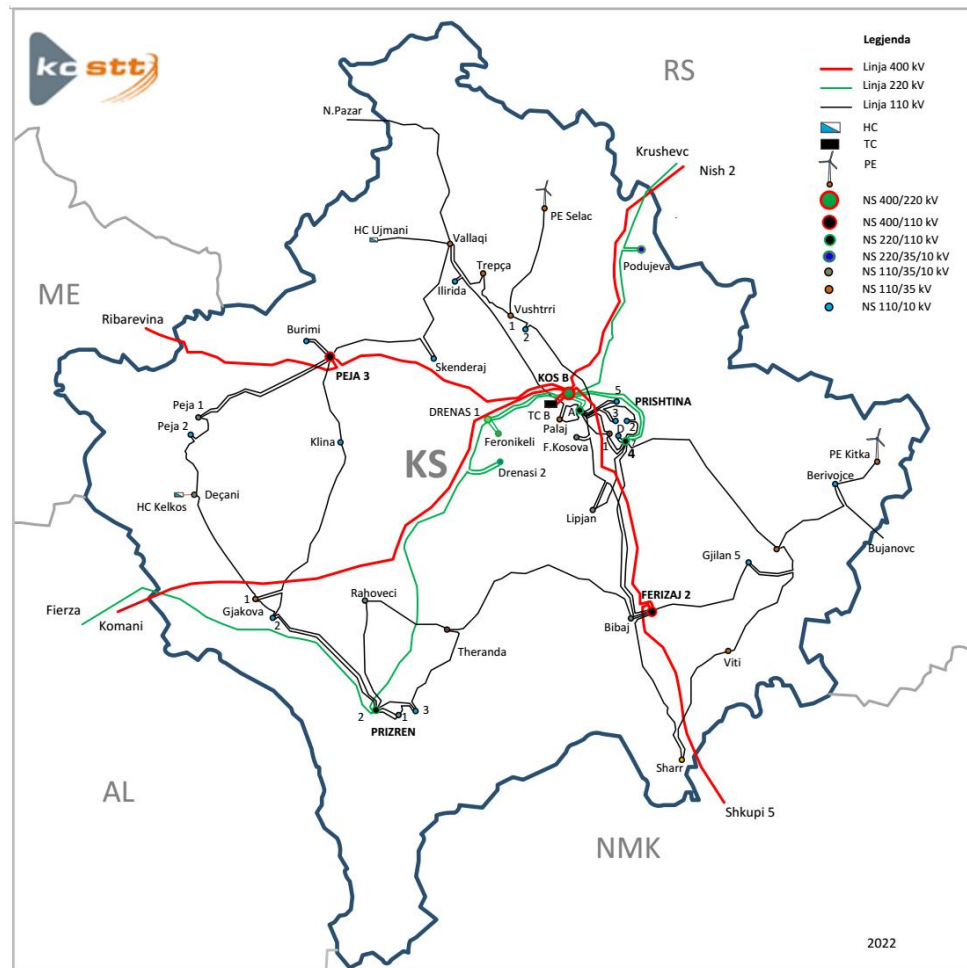

Harta e Rrjetit

- Epiqendra e sistemit = Rrafshi i Kosovës

*Basenet e Qymyrit
Termocentralet Kosova A dhe B
Ujmani
Parqet e Erës (Selaci dhe Kitka)*

- Ndërlidhje (interkonecione) me të gjitha shtetet fqinje

Comparative
Research
Network

Shtirja gjeografike e rrjetit transmetues të Kosovës (KOSTT, 2022)

Termocentralet

- Burimet kryesore ($\approx 90\%$) të elektricitetit.
- Garanca energjetike për ngarkesën bazë (base load)
- 1,288 MW kapacitet të instaluar.
 $\approx 900\text{MW}$ në operim
- Në gjendje “antike” pas amortizimit teknik shumëvjeçarë
- Potencial i kufizuar për zhvillim për shkak të trendeve globale për largimin nga qymyri, dhe implikimit direkt të TC në ndotjen e ambientit dhe vdekjet e parakohshme .

Kosova A, në operim nga vitet 60'

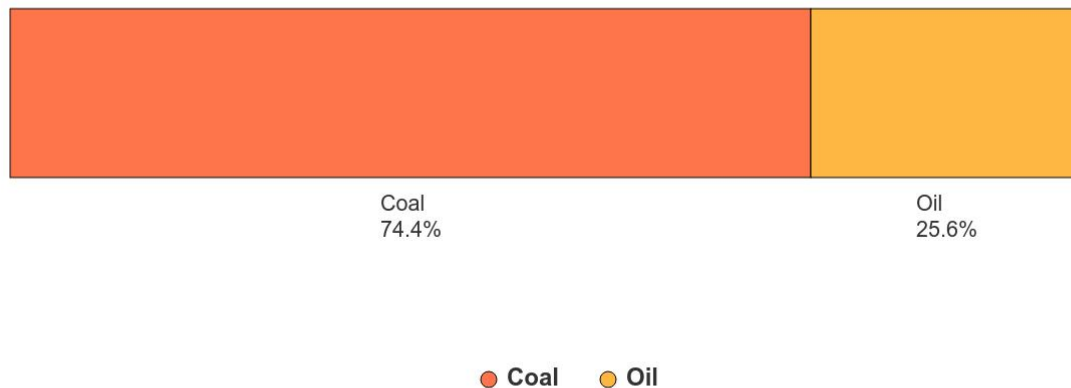
Kosova B, në operim nga vitet 80'

Termocentralet

CO2 emissions by fuel, Kosovo, 2022

Source: International Energy Agency. Licence: CC BY 4.0

TC A dhe TC B, burimet kryesore të emetimeve

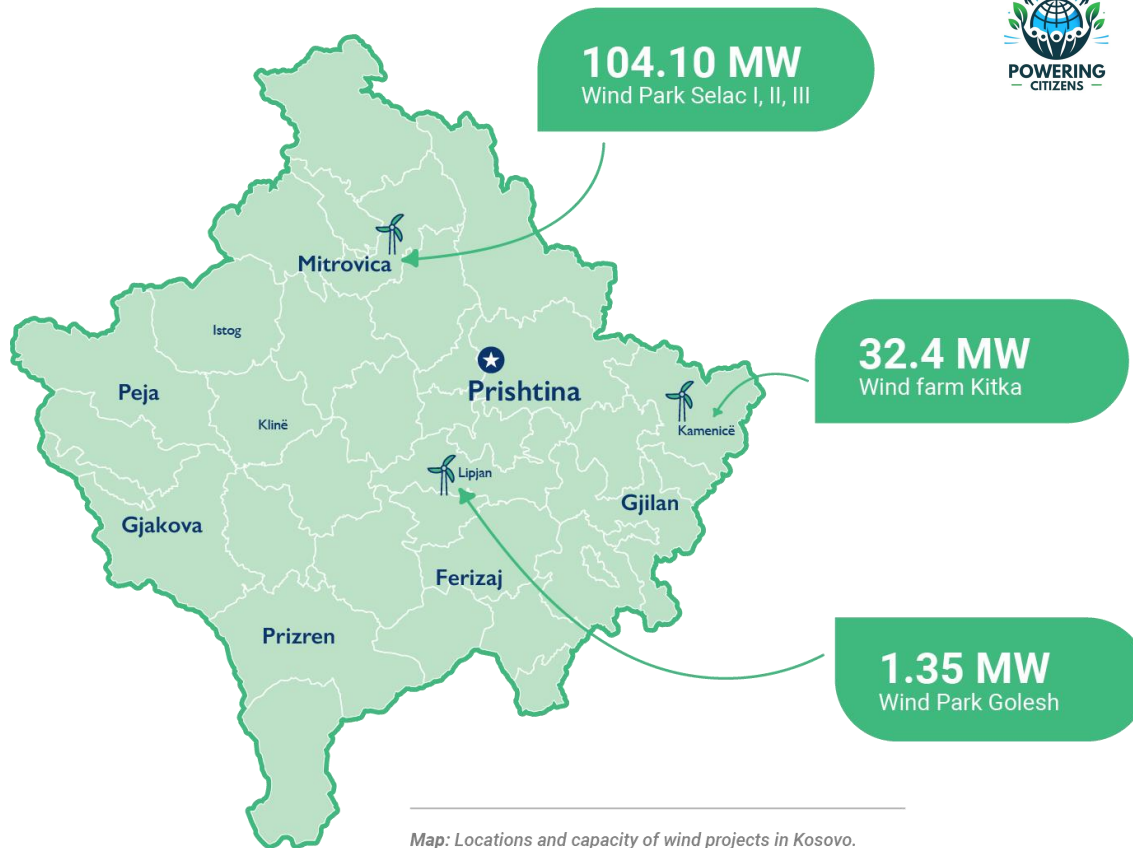

Co-funded by
the European Union

Energjia e Erës

- BRE kryesor në Kosovë
- 137 MW kapacitet të instaluar
- Shumica e kapacitetit prodhues në pronësi private (investime ndërkombëtare)
- Potencial për zhvillim

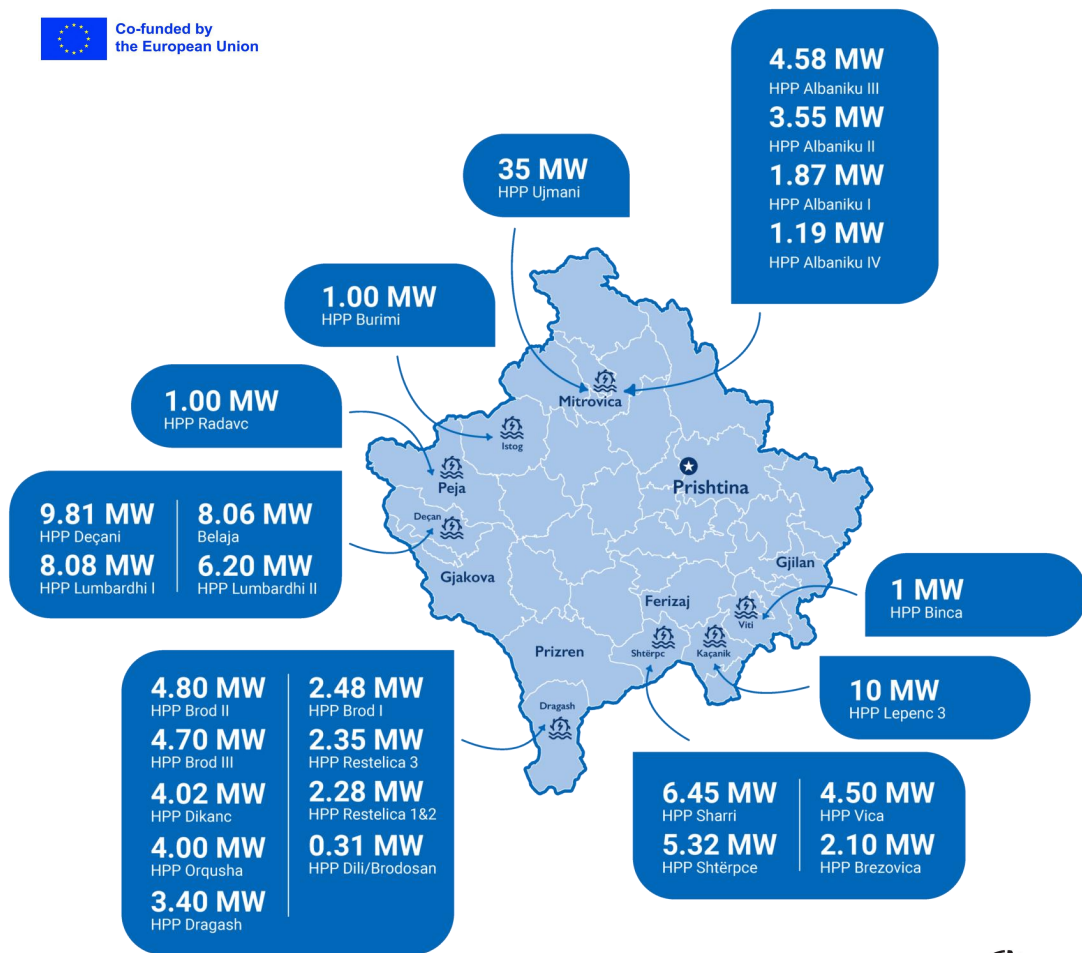

Co-funded by
the European Union

Hidroenergjia

- BRE i dytë kryesor në Kosovë
- 135 MW kapacitet të instaluar
- Shumica e kapacitetit prodhues në pronësi të kompanive publike.
- Potencial i kufizuar për zhvillim

Referenca: RESKosovo

Comparative
Research
Network:

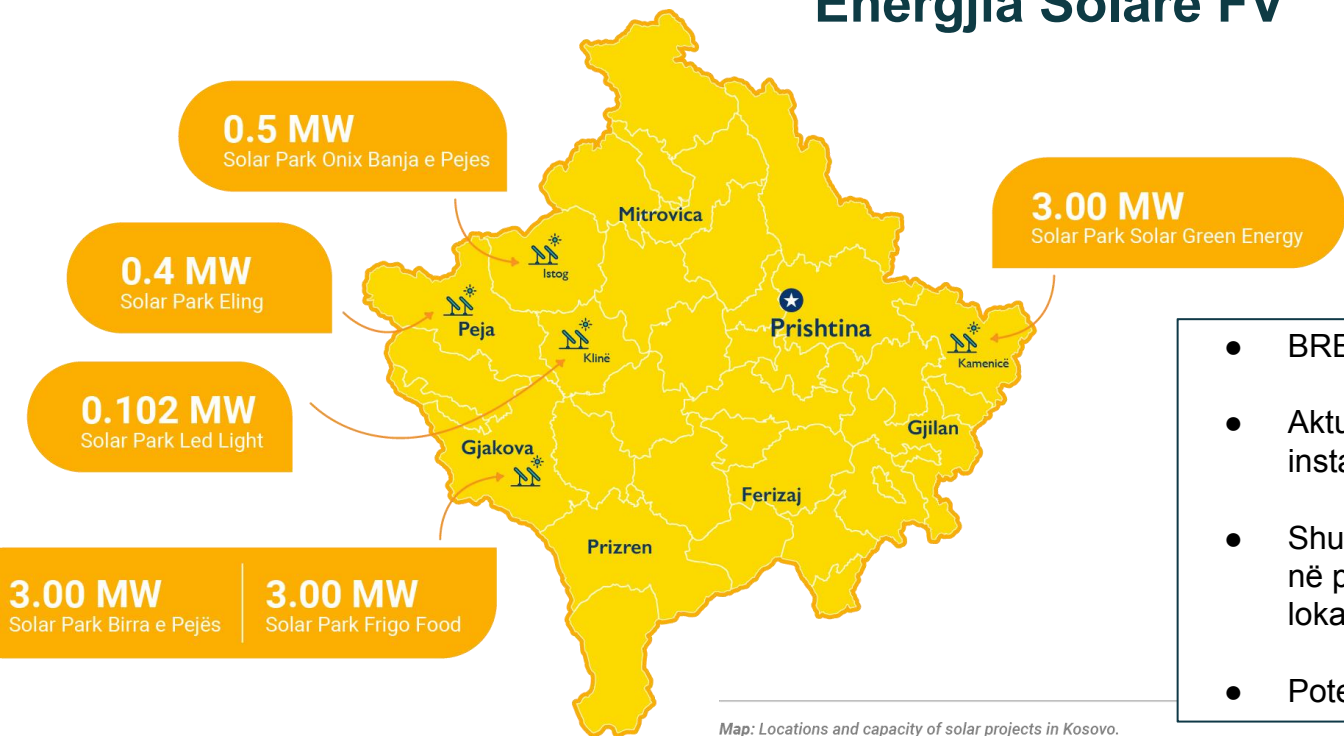

Co-funded by
the European Union

Energjia Solare FV

Map: Locations and capacity of solar projects in Kosovo.

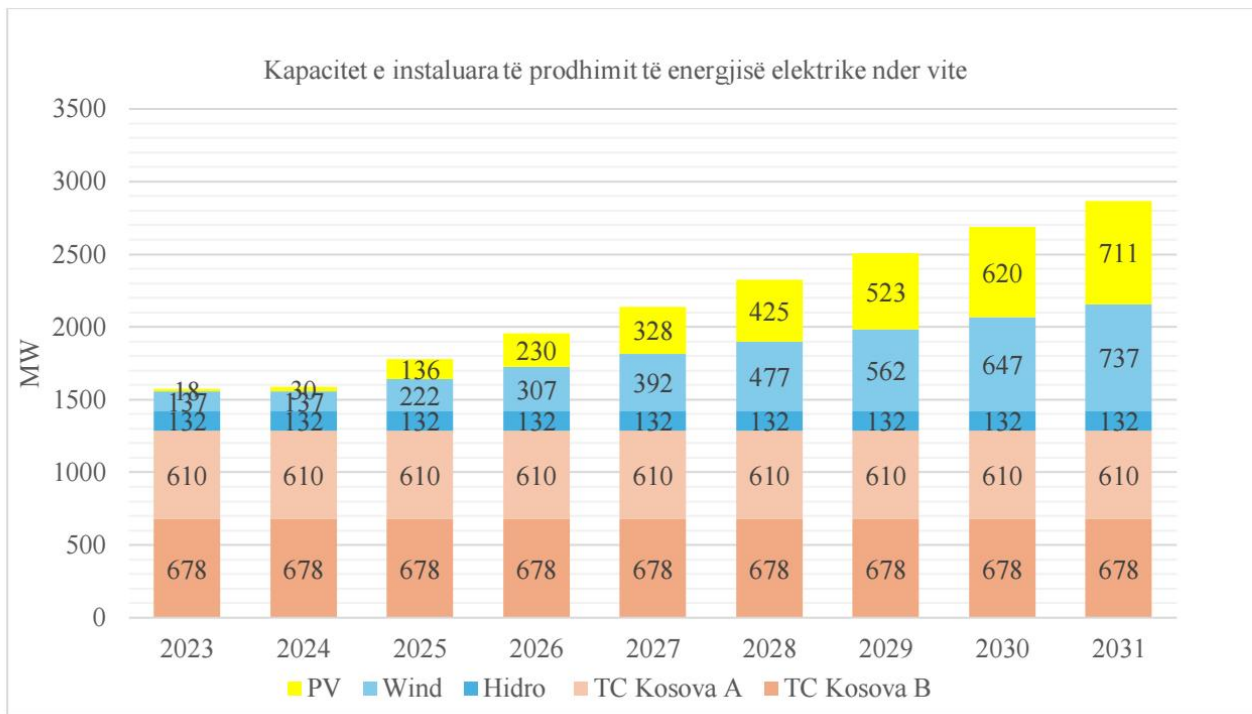
- BRE me potencialin më të madh.
- Aktualisht, rreth 10MWp të instaluar.
- Shumica e kapacitetit prodhues në pronësi private (investime lokale)
- Potencial masiv për zhvillim

Comparative
Research
Network:

Referenca: RESKosovo

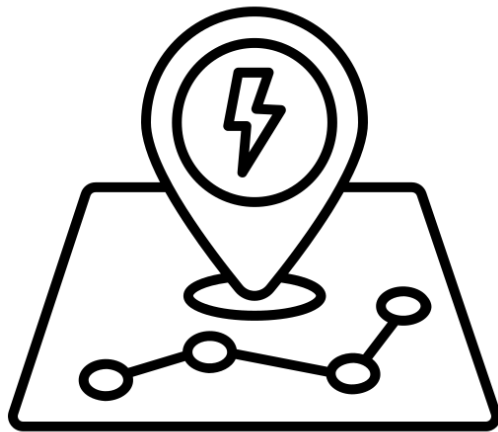
Kapacitet e instaluara të prodhimit të energjisë elektrike ndër vite

Referenca: INDEP, 2024

Co-funded by
the European Union

Electricity Maps: Monitorimi I Drejtpërdrejtë

Sfidat e Sektorit Energjetik

Varshmëria nga TC dhe Infrastruktura e Vjetër

Varshmëria nga TC A dhe B (kapacitete të stër-vjetruara)

Humbjet në rrjetin shpërndarës

Ndikimi negativ në shëndetin publik dhe mjedisin

Kosova një ndër shtetet me më së shumti vdekje të parakohshme të shkaktuara nga ndotja e ajrit (shkaktarët kryesorë TC A dhe B)

BRE dhe variabiliteti

Kapacitetet aktuale (Solar PV dhe të Erës) janë minimale dhe me ndikim të kufizuar në sistem. Investimet janë në plan, mirëpo nuk ofrojnë garancë energjetike.

Struktura e ndërlikuar e tarifave

Tarifat aktuale të energjisë janë të subvencionuara dhe nuk reflektojnë plotësisht koston reale të prodhimit dhe importit të energjisë

Përputhja me standardet e BE-së

Procesi i integritimit në BE kërkon ulje të ndotjes, rritje të eficiencës dhe dekarbonizim të sistemit, për të cilat sektori aktual energjetik nuk është i përgatitur (CBAM).

Mungesa e të dhënave reale/përditësuara

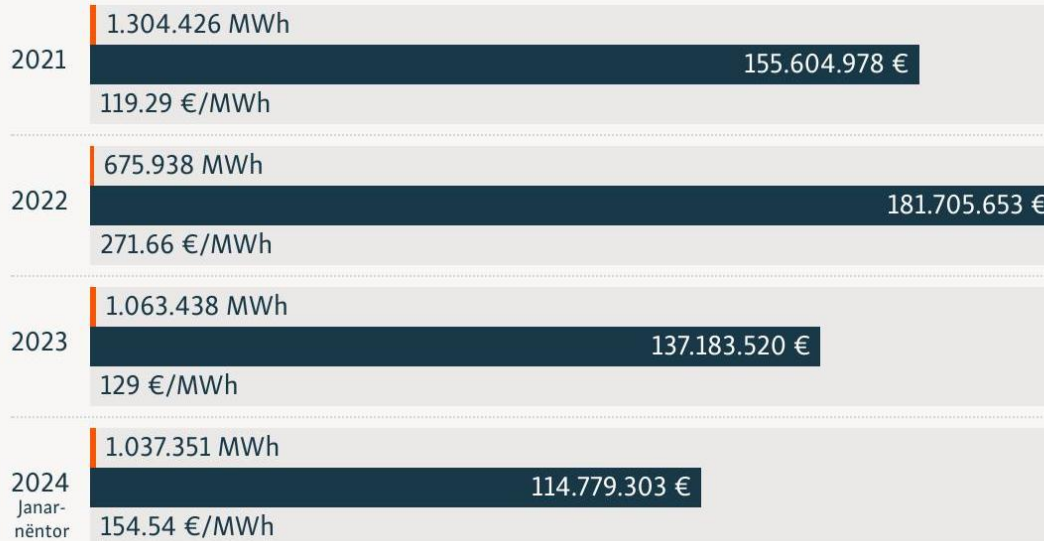
Mungesa e koordinimit ndërsektorial

Pa-Siguria në Furnizim

Co-funded by
the European Union

Grafika: Nadije Ahmeti & Lendi Susuri • Burimi: Zyra e Rregullatorit për Energji (ZRRE) në Kosovë

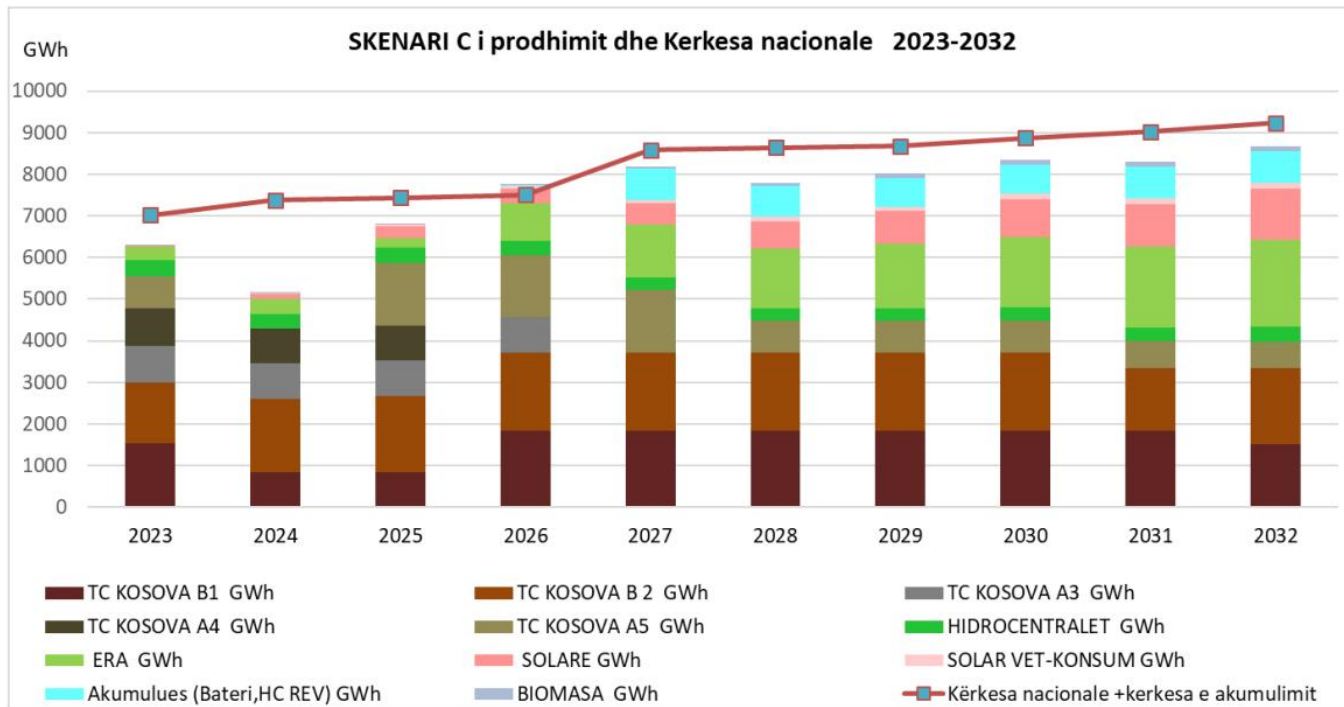

Importi i Energjisë Elektrike 2021- 2024 (Radio Europa e Lire, ZRRE 2024)

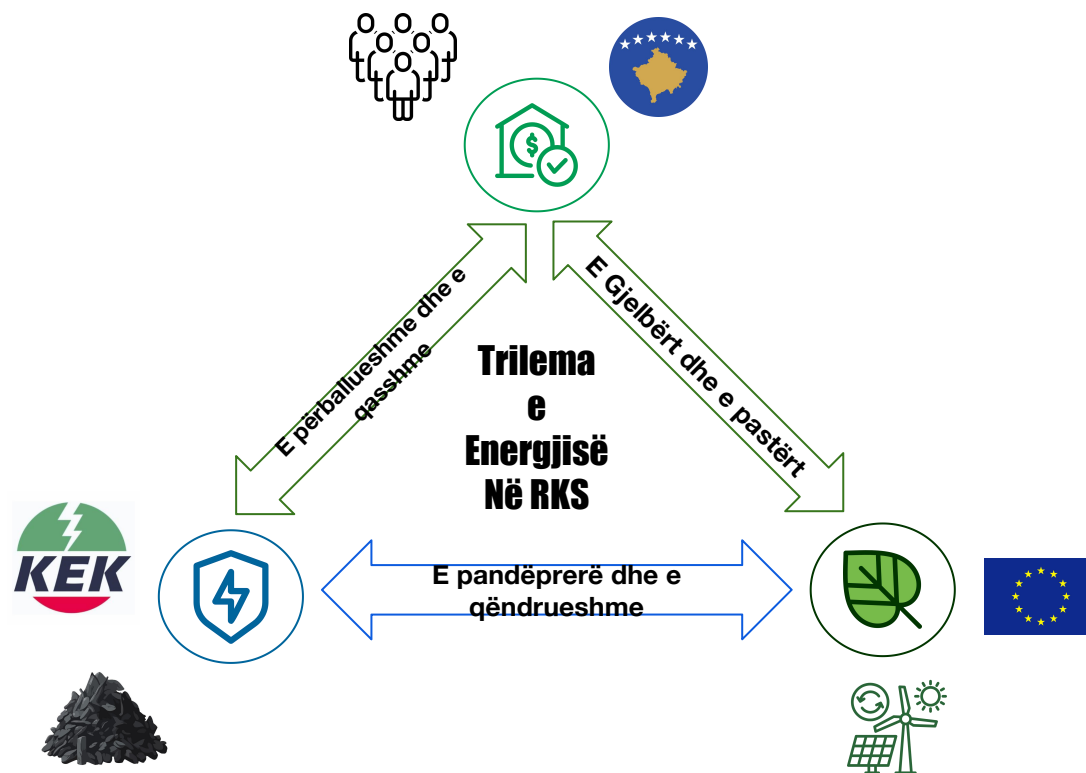
Comparative
Research
Network:

Skenar energjetik me intensitet të lartë të de-karbonizimit dhe integrimit të BRE

Referenca: KOSTT, 2022

Strategjia e Energjisë 2022-2031

Vizioni i Strategjisë

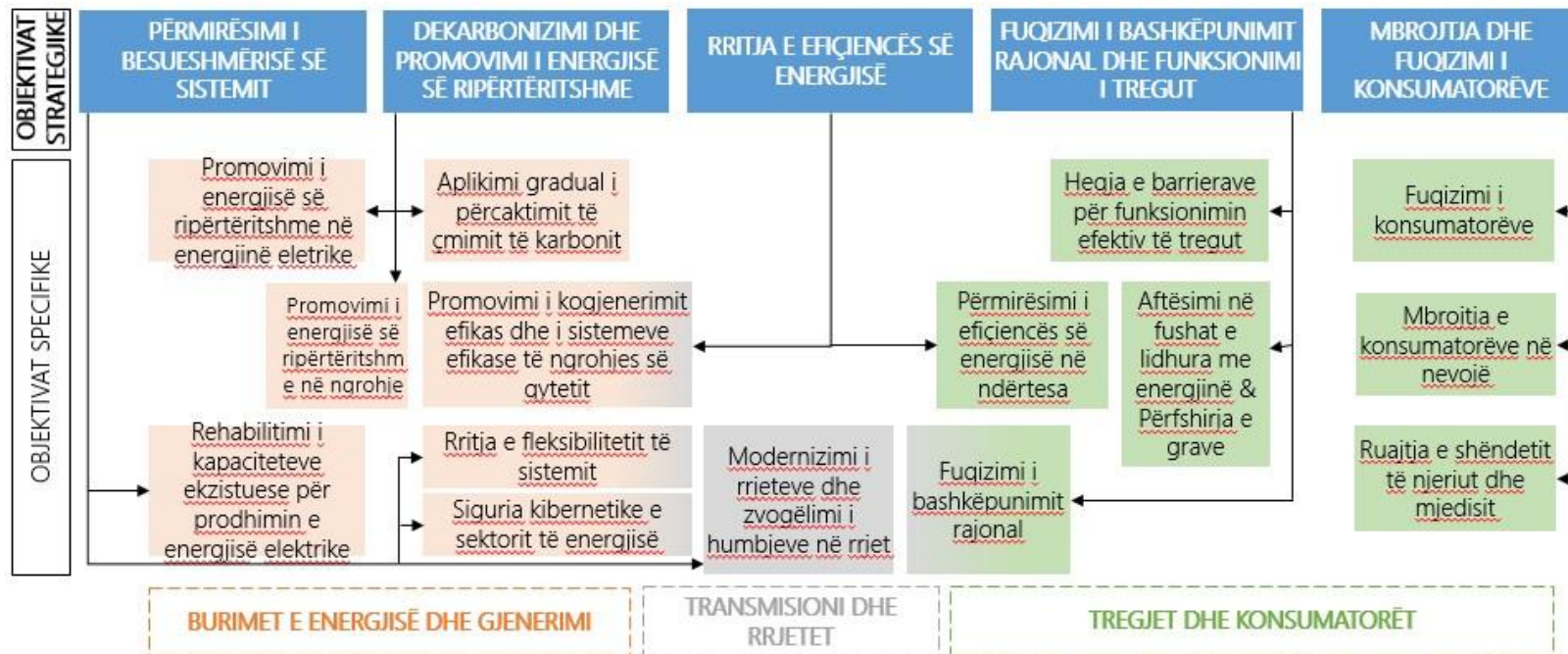
“Një sektor energjetik i qëndrueshëm, i integruar në tregun Pan-Evropian, që garanton siguri të furnizimit me energji elektrike dhe përballueshmëri për qytetarët”

Objektivat

- #1: Përmirësimi i besueshmërisë së sistemit
- #2: Dekarbonizimi dhe promovimi i BRE
- #3: Rritja e efikasitetit të energjisë
- #4: Forcimi i bashkëpunimit rajonal dhe funksionimit të tregut
- #5: Mbrojtja dhe fuqizimi i konsumatorëve

Strategjia e Energjisë

**Objektivat strategjike dhe specifike
(Strategjia e Energjisë 2022-2031)**

Co-funded by
the European Union

Strategjia dhe Tranzicioni Energjetik

Në përputhje me iniciativat lokale dhe global energjetike

Energji e ripërtëritshme – diell, erë, diversifikim

Smart Grid – digjitalizim, modernizim, fleksibilitet

Efikasitet energjetik – ndërtesa, industri, pajisje eficiente

Komunitete lokale – prodhim & konsum lokal

Tranzicion i drejtë – vende pune, mbështetje për të ndikuarit, gjithpërfshirje

Comparative
Research
Network

Co-funded by
the European Union

Zhvillimet më të Fundit

Investime të konsiderueshme në BRE

Kramovik Solar (100MWp PV), Solar 4 Kosovo (100MWp PV), Ferronikeli Solar Park (105MWp PV), Solar Park Kosuriq (108MWp PV), Zatriq Wind Farm (50MW), Ankandet e 2025 për 100 MW dhe 75 MW për Energji të Erës, etj.

Investim kapital në Kosova A

Rreth 140 milion Euro nga KEK për remont të Bllokut A3 (215MW)

MCA Kosova: Compact Program

BESS 180MW/340MWh

JETA Project

ACFD

Zhvillimet energjetike Globale

Ulja e koston për komponentët e BRE

Zhvillimi i vullshëm i teknologjive të baterive

Efekti "TRUMP"

Plani Kombëtar për Energjinë dhe Klimën (PKEK/ NECP)

Supozohet të miratohet brenda vitit 2025

Ferronikeli pezullon aktivitetet për vitin 2025

Për shkak të koston së energjisë elektrike

Liberalizimi i Tregut 2025

Nga 1 Qershori 2025, të gjitha kompanitë me +50 puntorë apo +10 milionë € qarkullim, do dalin në treg të lirë

Rritja e Propozuar e çmimeve (Prill 2025)

Me 11 Prill, planifikohet që të merret vendimi për rritjen e tarifave të energjisë elektrike për **15%**

Comparative
Research
Network:

Co-funded by
the European Union

Rritja e Çmimit të Energjisë 2025

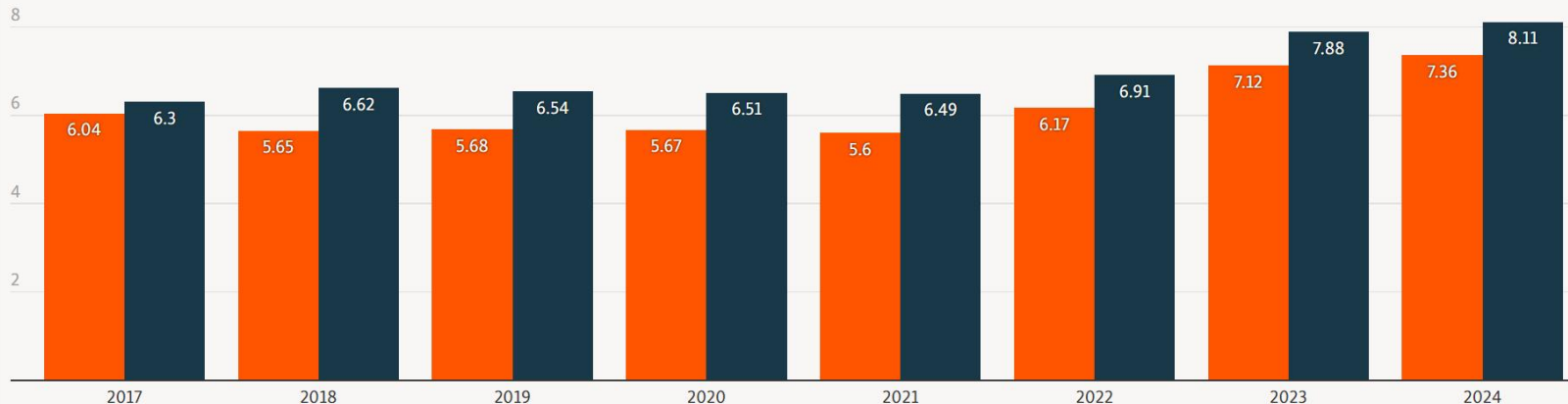

Sa kanë paguar kosovarët për rrymë ndër vite?

Rritjet e kanë shoqëruar ndër vite çmimin mesatar të energjisë elektrike në Kosovë. Më 2024, rryma ka kushtuar më së shtrenjti në tetë vjetët të fundit.

Çmimi mesatar i energjisë elektrike në Kosovë (Euro centë/kWh)

■ Tarifa e ulët ■ Tarifa e lartë

Shënim: Çmimi për një kilovat në orë për amvisëritë ndryshon ditën dhe natën, gjatë periudhës ndërmjet 1 prillit dhe 30 shtatorit, dhe asaj ndërmjet 1 tetorit dhe 31 marsit.

Grafika: Nadije Ahmeti & Lendi Susuri • Burimi: Zyra e Rregullatorit për Energji (ZRRE) në Kosovë

Referenca
REL, 2025

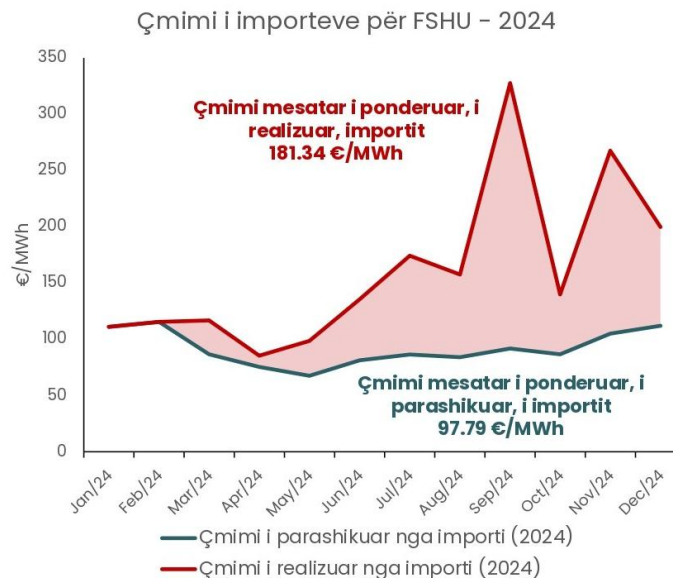

Comparative
Research
Network:

TARIFAT E ENERGJISË ELEKTRIKE VAREN NGA KOSTO E IMPORTIT

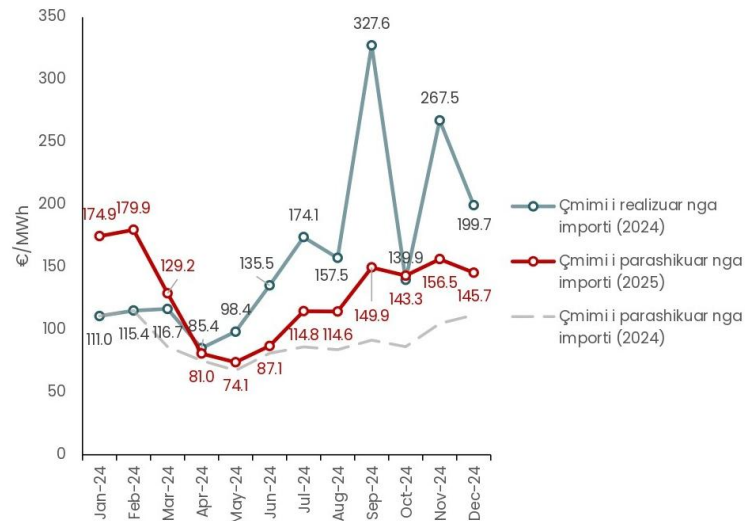
- Kosova është shtet neto-importues i energjisë elektrike
- Rrjedhimisht, një pjesë e kostos së shërbimit i nënshtrohet luhatjeve të çmimeve të energjisë në tregje ndërkombëtare
- Në vitin 2024, çmimi mesatar i energjisë së parashikuar për import për furnizim publik ishte 97.79 EUR/MWh ndërsa çmimi faktik i blerjes së energjisë në treg ishte 181.34 EUR/MWh.
- Blerjet faktike të energjisë së importuar e kanë tejkaluar vlerën e parashikuar për 47.37 milionë EUR për FSHU dhe 37.8 milionë EUR për OSSH.

RRITJA E KËRKESËS PËR ENERGJI ELEKTRIKE E SHTON IMPORTIN E ENERGJISË

- Në vitin 2024 kërkesa maksimale për energji elektrike ka rritur në 1,472 MW.
- Konsumi i energjisë elektrike që nuk mund të furnizohet nga prodhimi vendor duhet të zëvendësohet me import të energjisë elektrike
- Sipas parashikimeve të ZRRe çmimi i parashikuar për vitin 2025 pritet të jeteë më i ulët se realizimi në vitin 2024.
- Megjithatë, ky çmim është më i lartë se çmimi i lejuar dhe i përfshirë në tarifat e tanishme

Çmimi i parashikuar i importeve për FSHU

Kosova në Udhëkryq Energjetik

Co-funded by
the European Union

Varfëria Energjetike në Kosovë

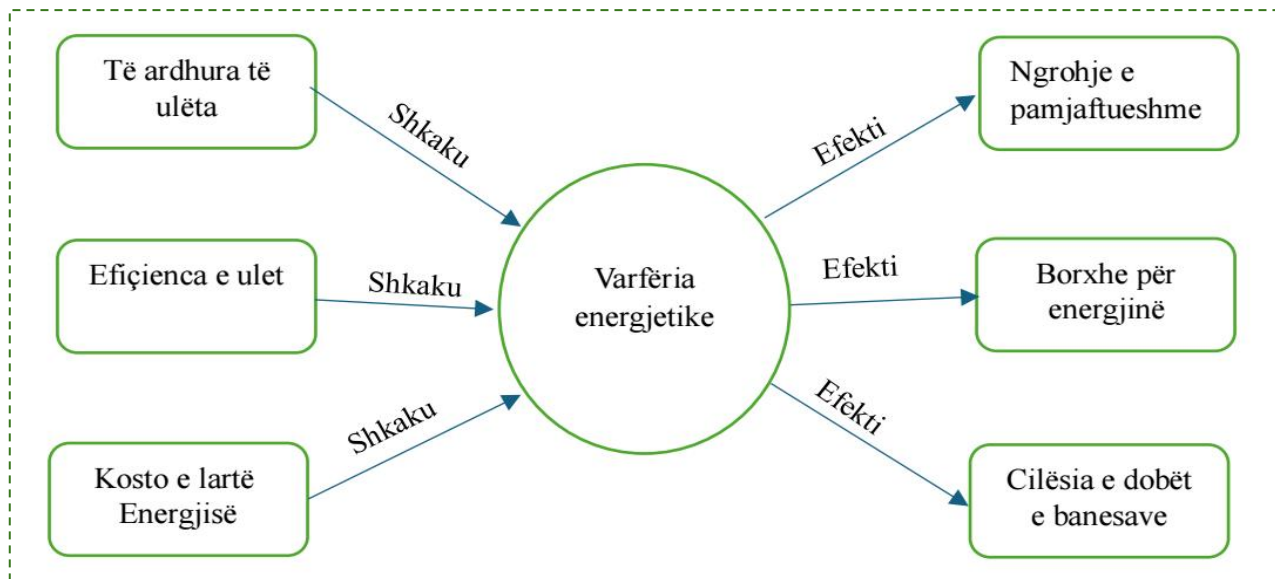
UNIVERSITÀ
POLITECNICA
DELLE MARCHE

Comparative
Research
Network:

balkan
green
foundation

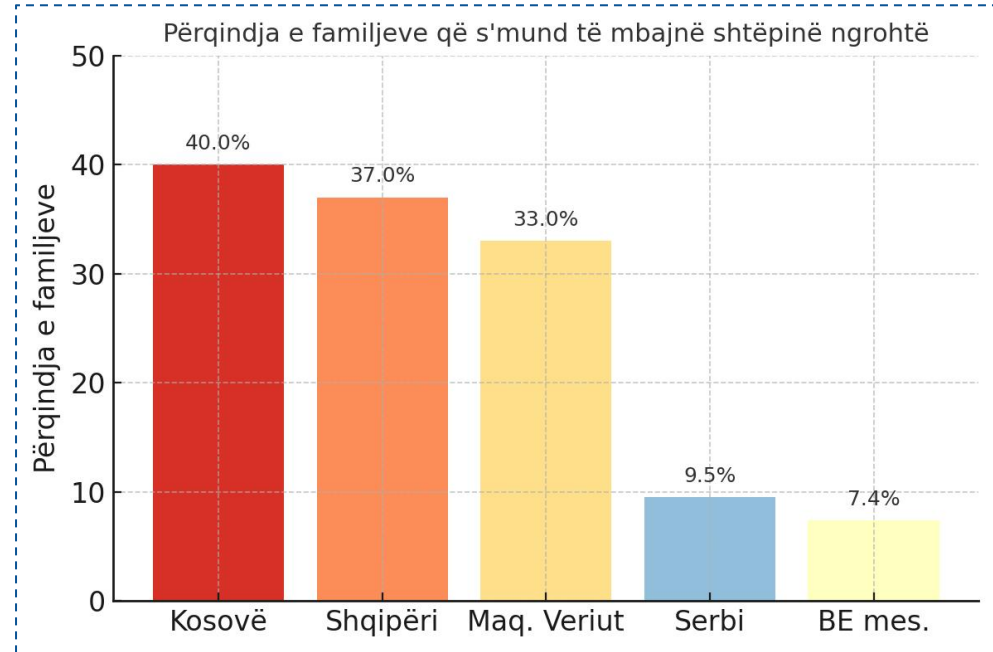
Shkaktarët dhe efektet e varfërisë energjetike

Referenca: INDEP, 2024

Varfëria Energjetike në Kosovë

- Kosova ndër vendet më të prekura nga varfëria energjetike në Evropë.
- Varfëria energjetike manifestohet gjatë sezonës dimërore, kur nevoja për konsum të elektricitetit për klimatizim rritet drastikisht.
- Paradoks**
Çmimet më të lira për energji
Niveli më i lartë i varfërisë energjetike

Referenca: Energy Community Secretariat, 2021

Adresimi i Varfërisë Energjetike

Hapi i Parë: Krijimi i Regjistrit të Varfërisë Energjetike

Idealisht, një sistem i automatizuar duhet bazuar në të dhëna reale.
I integruar me sistemet tatimore, mirëqenien sociale, dhe furnizimin/faturimin me energji

Masat Afatshkurtra

Masa kundër shkyçjes nga rrjeti
Të lejohet shtyrje e pagesave për familjet në vështirësi.

Mbështetje financiare direkte
Subvencione dhe tarifa sociale për konsumatorët e cenuseshëm.

Fuqizimi i Bashkësive për Energji të Ripërtëritshme
Si një nga instrumentet më inovative dhe efikase

Masat Afatgjata

Plani për Adresimin e Varfërisë Energjetike
Zhvillimi i një strategjie kombëtare për luftimin e varfërisë energjetike

Masa gjithpërfshirëse për Eficiencë
Reduktim i humbjeve të ngrohjes dhe kostove në përmasa nacionale

Rrjeti i Këshilltarëve Energjetik
Këshilla për konsumin, planifikim, dhe ndërveprimin me energjinë

Përfundim

- Probleme reale që kërkojnë zgjidhje reale.
- Energjia, veprimtari ku kontributi yt do të jetë domethënës (sektor ku do gjesh angazhim profesional të mjaftueshëm)

Faleminderit për Vëmendjen!

Co-funded by
the European Union

Financuar nga Bashkimi Evropian. Pikëpamjet dhe opinionet e shprehura janë megjithatë vetëm ato të autorit(ve) dhe nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht ato të Bashkimit Evropian ose të Agjencisë Ekzekutive Evropiane të Arsimit dhe Kulturës (EACEA). As Bashkimi Evropian dhe as EACEA nuk mund të mbajnë përgjegjësi për to.